

Í DAG

Frá bardaganum móti
SIGARETTUNUM

20 sigarettir um dagin
kosta 8 ár

Nakrir alheims-vísindamenn hava hildið fund í New York við tí endamáli at savna pening saman — stovna grunn við 1,75 milj. kr. — Hetta skal vera figgarliga grundarlagið, tá farið verður til ein alheimsfund móti tubbakinum.

Hesin flokkur av vísindamonnum, sum kallar seg alheimsfundin um royking og heilsu, er fullvirsi í, at tær vísindaligu kanningararnar, ið eru farnar fram seinastu árin, til fulnar hava prógvað at tubbaksroyking er skaðilig fyrri heilsuna, og tær eru tí komnir á samt um, at alt egið at verða gjørt, ið gerast kann fyrri at koma tubbaksóvananum til livs.

Nobelpris-vinnarin og kemikarin dr. Linus Pauling, sum eisini er limur av anti-tubbaksfundinum sigur, at hvør sigarett stýttir mannalívið við 14 minuttum og 24 sekundum.

— Eg eri kominn til tað úrslit, at ein pakki av sigarettum um dagin stýttir lívið hjá roykjaranum við 8 árum og tveir pakkar um dagin statistiskt kosta 16 ár burtur av lívi hansara. Og Pauling leggur aftrat, at tær hava funnið fullgjøð prógv fyrri, at tað er samband millum sigarett-royking og nógvar aðrar sjúkurl.

Brøvi til Sosialin

»SJÁLSTYRI«

Mær leiðist nú so nógv við at hoyra menn tosa um »sjálvstyri«, »tjóðskap«, »søguligar dagar«, »í Føroyum skulu Føroyingar ráðast o. s. fr., at ein illa kann lata verða við at lata »innispunnið« andstýgt koma til sjóndar.

Mangir við mær vita, at hesir als ikki eiga neista av tí tjóðskaparliga løgi í sær, sum tær brøggja sær av, og soleiðis eru flestir av teimum, sum standa aftanfyrri hina so illa lýddu »sjálvstyrisamgongu«, tí sannur tjóðskapur er ikki málageip í blóðunum og á tingi, og tað eru aðrir, ið hava gjørt margfald betri og stórrí arbeiði fyrri føroyskari mentan og føroyskum tjóðskapi, enn tær uppgjördu nationalu hetjumarnar, hvørs tjóðskapur er at sammata við tunnu og lætt upplýsiligum fernisi úttaná onkrum meir og minni ivasamum framtílfari av »mentane«.

Eingin kann nokta, at nógv er avrikkað á mentunarlaga og tjóðskaparliga økinum; men nógv er eftir og hvør dagur skapar nýggja tráan, nýggj mið og mál, um fólkatílfarið er nógv óspilt til tess; men tað er ivasamt, hvussu haldgøt tilfar verður, sum stóðugi hevur verið undir ávirkari av tjóðskaparligum málageipi, heldur enn av verkhuði og ásníligum tiltøkum, ið eru spottin út í góða, gamla føroyska berginum.

Tað hevur verið yndisorð hjá teimum sokallaðu »sjálvstyrisflokunum« er gjørt seg upp til tjóðskaparverjar og einastu sonnu mentunarbærar; men hetta hevur verið gjørt meira av politiskari maktgind og avbjóðing heldur enn av ærligum vilja til mentunnar- og tjóðskaparligu avreksverk.

Kann vera at vit hava vundið eitt á hesum oki í sambandi við »sjálvstyrislandsstyrið«: at tær haldta uppat at gera okkara dýrmettu mentunar- og tjóðskapar-mál til klandursmál framyvir.

Mentunnaviður.

LEIKMANS METING

Seinasta læknaræðið í Fjútunda Sept., nr. XVI, 221, er um »Meting leikmanna av læknastarvinum«.

Skrivarin er kortini lækni og ikki leikmaður. Tá er tað heldur »Læknar meting av leikmanna meting«. Men sama ger. Greinin er veruliga um læknastarvið, og leikfólk kunnu ætlandi samtykkja við ymiskt av tí skrivaða, um tær annars gera sær metingar um slíkt, t. v. s. arbeiðslagið í eini starvsgrein, men tær samtykkja neyvan við tær seinastu brotini bæði, ið nevndu grein.

Tað ber sjálvsagt ikki til at taka av hvat sum helst, sum ikki ell trúgva uppa. Trúgv er sák einstaklingsins. Líka sjálvsagt, ella eisini meira er tað, at friir borgarar tora samfelagsliga at meta um hvørja sum helst starvsgrein og samfelags-skipan, ið vera skal. Tað man vera skylda teirra at royna at gera tað.

Sjúkra- og heilsu-røkt og samfelagsskapur? Ja, ein kann spyrja so mangt. Bæði um samfelagið hevur rætt at byggja út læknaverk við øllum sergreinum, um tað hevur ráð at líka vera harvið, ella hevur ráð peningaliga at stuðla sjúkrarøkt framum heilsurøkt, ella eisini hvat ið hentast er at hava: serleknar, fólklæknar, ferdalæknar, sjúksystirar, heimarøkt, sjúkrabús o. s. fr.

Ja, greinin sigur nakað sjúkrarøkt um viðv., tað, at ið sjúkrarøktini er læknin týðningarmesti táttur og ikki fyrr enn langt aftaná hann kemur sjúkrabúsið við síni umsit-ing. Nú, tað man neyvan vera meint so akkurát, tí ið greinin verður út gjørt frá, hvussu lækna- og sjúkrabús-arbeiði er samantengt, og starvið sjálvt framt og bundið av góðum umstøðum, ambóðum og hjálparum. Eingin kann jú vera framanfyrri ella uttan dugur stítt kynstur væl ella illa.

Men sjúkurl og sjúkrabús munu leikfólk annars ikki hugsa so nógv um. Tey lata sjálvandi læknan ráða. Hann er jú fyriskipari sjúku-ni viðv., og á deildini eisini kanska.

Leikfólk hava meira áhuga fyrri heilsurøkt, og fyrri hogligari at-gongd til læknahjálp, um okkurt skuldi bíla, ella bogsi á, og tí viðv hava kanska nógur hug at spyrja, um samfelagið hevur ráð at lata vera sum er. Stóðan er ser vónaliga mangastaðni í Føroyum, men kun-di ikki verið gjøri eitt og annað.

Er ikki er so kostur-mikið? Er ikki so, at fólk á stóðum við ólagaligum ferdasambandi og í oyggja-samfelagum kunnu hava ferðandi læknan, tannlæknan, sjúkrasystir o. t., ið hvussu er nakað ferðir um árið, ið staðin fyrri at fólkið sjálvt ferðast, tí tær hava ikki góðar umstøður til tess, og ikki ráð heldur, tað er dýrt at ferðast í Føroyum, og tær royna óast bara at klára seg sum best uttan lækna ella aðra hjálp.

Einstakar byðir eru kanska so væl fyrri, at sjúkrasystir er gift til

plássíð. Hon veitir tá mangan eina hjálpanði hond, og verður eisini spurd til ráðs bæði við hesum og hasum viðv. Sama verður sjúkrasystur fyrri, sum fer út á bygd at ferðast. Hava fólk loyvi til so-leiðis at ráðspyrja sjúkrasystur í staðin fyrri lækna? Hvussu við sam-sýning, um so er. Læknastarvið er jú vælont starv.

Annars starvsgreinum viðv., er heldur leikmans meting tann, at hvør má virða annan, tað er líti at taka nakra starvsgreinn frá um aðra. Viðv., lön ynskja tær flestu, at lön verður so javnt sum tilber, ið hvussu er somu lön fyrri sama arbeiði, men annars sjálvandi so-leiðis, at eyka verður latið fyrri eyka útbúgving, og til teirra, sum hava torforari arbeiði enn onnur, og sum hava óregluliga og ólagaliga arbeiðstíð.

Leikmaður.

17. MAI 1962 skrivaði »14. sep-tember« grein, ið endar soleiðis:

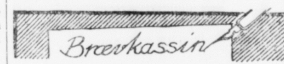
»Javnaðarmenn eru ið ferð við at fara land okkara í ofori við at niva hin berandi og virkisskap-andi stætt niður, meðan embæt-ismenn og hálónarfólk verður livgaðle«

VIÐM.

Viðvíkjandi at niva hin berandi og virkisskapandi stætt niður, so hava tjóðveldismenn hesar fáu mánaðirnar, tær hava sitið:

1. Lagt okurskatt á henda stætt.
2. Lagt stóran toll á henda stætt.
3. Lagt 15 pst. toll á sjókkleði.
4. Lagt 20 oyru aftrat í bensintolli
5. Heikkað umsetingargjald við 1. pst.

Og viðvíkjandi tí at livga um embætismenn ella hálónarfólk, so hava tjóðveldismenn og landsstýrsmenninir livgað, sum ongatíð kent áður í søguni: ... .. tær hava heikkað sínar egnu lön-ir við hvør sínum 6000 kr. um árið!

Brævkassin

Eg eri ein ungjavnaðarsinnarur drongur av bygd, ið er fluttur til Havnar og víldi fegin tekkja meg í felag javnaðar-manna her. Hvørjar eru treyðirnar — aldur o. a. — og hvar kann ein venda sær til, at verða tekn-ður?

Hanus.

SVAR: Tú kanst ringja ella venda úter til formannin J. P. Henriksen, Reyngota 20 (telefon 2034) ið gevur tær allar upplýsingar.

Veitst tú

AT lotgsta kriggi í heims-søguni var hitt sonevnda »hundradaráðskriggið« millum Frankariki og Bretland. Tað byrjaði 1338 og endaði í 1453, t. v. s., at tað vardi í 115 ár.

AT jórðin ikki altíð hevur somu ferð kring um sólina. Ferðin okist, tá jórðin nærkast sólina — og minkar, tá fjarstóðan okist.

AT amerikansk hagtøl siga frá, at flestu bilvanlukkurarnar har raka studentar, herfólk og sølumenn fæstar eru vanlukkurarnar millum bankamenn, bóndur og lærarar.

AT San Marino í Italia hevur heimsins minsta her — 11 mans.

AT Japan hevur hægsta sjálmvörðs prosentíð í heiminum. Lægst er Egyptaland.

AT í 1855 var hitt fyrri frimerkið tikið í brúk í Noreg.

BARNAMATUR

VIÐ MYNDUM OG BÓKSTAVUM

Niðanfyrri hava vit eina litla gátu samansett av nokrum myndum og nokrum bókstavum, sum skulu leggjast saman og dragast frá. Tú skalt fáa greiðu á starvinum hjá einum manni. Hvat heldur tú, hann er?

Loysingin finnur tú onkustaðni á hesi somu síðu.

hugskot

HERVALDIÐ. Tjóðveldisflokkurin eins og »sjálvstyrisflokkarnir« á 2. og 3. stigi lovaðu hátíðarlaga at reka hervaldið av landinum, um tær komu til ræðið. Tað komu tær og tær hava verið í Mjorkadali — fólk hildu: at skrúva sundur; men so var ikki. Har var mikið veitslu-hald:

Aðon-Karlsen frægur, Marius húðaskógvamaður í Mjorkadal halda, — Nato man gjalda.

Har er mikil fundur, fáa ikki tíð at skrúva sundur radara og annað, teið til heljar hava bannað.

Marius J. og Karsten H. skála — rópa hurra fyrri hermannaalaginum NATO og friðinum.

Mangt

Tað GRONA

Eingin ivast í, hvat tað er. Tað grona — t. v. s.: hin grøni liturin hevur nakað við gróður at gera og er sjálvandi eitt elligamalt orð, tí litirnir hava altíð verið til. Grønt er tað, sum gror, hitt friska, hitt nýggja, hitt unga, men tá ið vit tala um hin grøna undóm, hugsar ein meira um bleikar spirar heldur enn um grøna litin. Tá ið vónin er ljósagron, er tað eisini hitt unga, hitt spirandi, vit hugsa um, men har skal jú vera nakað eydnuslegt yvir vónina.

Um Grønland er at siga, at tað er Eirikur Reyði sum kom við navninum í árinum 985 ella har um leið; men hann gav landinum hetta navn við fyrri at fáa nýbyggjarar at seta seg niður á tí »fruktugadu« oynni fyrri á tann hátt at okja um valdsmeigi sína. Tað vardi ikki leingi til fólk vóru greið yvir, at tær vóru lumpað; men navn við eingin uppá at nema við.

BART UT

+ er tað at flema at, at hoyra + tær, sum nú rópa seg fyrri + »sjálvstyrislandsstyri«, og vilja + fremja sumnan figgarpolitikk, + tí bara fyrri einum ári síðan + skrivaði Tingakrossur ul tjóð- + veldisflokkin: »HESIN flokkur + flokkur við sínum blaðið hev- + ur tí ongan rætt: at tala við um + figgjarmál, so eigasorur hann + hevur vist seg at vera higartil, + tá um slík mál hevur verið + roða.«

— Tá ið tað fyrri ein politikara tekur 1 tíma at loysa eitt mál, tekur 100 politikarum 100 tímar.

— Ein áskoðari kom ov seint til fótóltsystin og sigur við mannin við síðuna av:

— Hvussu er stóðan?
— Eitt—eitt, svarar maðurin.
— Er tað rættvist?
— Nei, tað átti at verið umvent.

— Tað eru tær, sum reypa sær av, at kunna drekka eina öl í eitt koyr. Er tað nakað? Eg hevði skilt tað, um tað var vatn.

— Nær fert tú upp um morgnarnar?

— Tá ið tær fyrstu sólstrálinar kaga inn gjøgnum gluggan.

— So fert tú ódiligla tíðliga upp?

— Nei, vindeygad vendir vestur-eftrir.

— Ein kann byta talarar í tveir partar: tær, ið fata seg í stuttum og tær, sum einki fáa.

Føroyskt smør

Vit hava friskt føroyskt smør, bæði í butikinni og til keypmenn. Blak hava vit næstan hvønn dag í butikinni.

As. Thorshavns Mælkeforsyning & Margarinefabrik

FÆRØSK MARGARINE

Vita No 1

VITAMINISERET

FÆRØSKT PRODUKT

FINT PRODUKT

Lýsið í SOSIALINUM